

סיכום פעילות עמותת "טבע עברי" בשנת 2010

שנת 2010 עמדה בסימן ביסוס פעילות העמותה וההשפעה שלה בחברה הישראלית.
בשנה זו :

- **הפכנו את שבת "ברית עולם" למסורת.** עשרות קהילות ובתי כנס ציינו את שבת נח כשבת של יהדות וסביבה. האירוע המרכזי "לפנינו המבול" התקיים זו השנה השנייה בירושלים, והפעם במתכונת של פסטיבל רחוב -
<http://www.youtube.com/watch?v=6NvT5PpTfjE>
- **העברנו תוכנית ארצית ברשת אמי"ת.** במהלך התוכנית הובילה המנהיגות הצעירה בבתי הספר מהלכים מתחום הקיימות בבתי הספר. התוכנית הסתיימה בהגשת עצומה סביבתית לשר להגנת הסביבה על ידי תלמידי הרשת, בה הם התחייבו לשמור על הסביבה כנציגי הדורות הבאים.
- **הנחינו שלוש תוכניות מנהיגות** לקהלים שונים ויצרנו את הקשרים לתוכניות נוספות שיתקיימו בשנה הבאה (2011).
- **הפכנו לגוף מייצג לתחום החיבור ביהדות וסביבה.** נציגים מטבע עברי יושבים במספר ועידות היגוי בנושאי סביבה, עתיד העם היהודי והתחדשות יהודית. כמו כן נציגי העמותה נקראים להרצות במגוון פורומים, מול מורים ואנשי חינוך, סטודנטים, קהילות, רבנים וגופים נוספים.
- **הרחבנו את הצוות שלנו** משלוש לחמש עובדות. מיכל ברגמן הצטרפה אלינו ככותבת תכנים, המכינה תכנים סביבתיים לאתר שלנו, וקרן פייט הצטרפה אלינו כמנהלת גיוס משאבים.

הפעילות הרחבה התבצעה הודות לעבודה אינטנסיבית של עובדות העמותה. אני רוצה לנצל את ההזדמנות להודות להילה זינגר – שעושה את כל העבודה החשובה מאחורי הקלעים לקידום פרויקטים ותהליכים בארגון, להדס ילינק – ששבה אלינו מחופשת לידה והסתערה על הרשת כמו גם על פרויקטים מגוונים באזור ירושלים, למיכל ברגמן שכותבת לנו חומרים ברמה שעוד לא ראינו, ולקרן פייט שלקחה על עצמה את המשימה המתישה והמאתגרת של גיוס כספים לארגון ו ארגון מסודר של נהלים ותוכניות העבודה. תודה רבה גם לכולכם, נשיא העמותה, חברי הוועד המנהל וחברים יקרים על כל התמיכה, הליווי, העצות והקידום של העמותה באפיקים השונים.

שנת 2011 טובה לכולנו ,

עינט קרמר, טבע עברי

להלן פירוט פעילות העמותה בשנת 2010 :

1. חינוך יהודי סביבתי :

"חיבורים" ברשת אמי"ת - בשנה"ל תש"ע הובילה טבע עברי תוכנית מרכזית הנקראת "חיבורים" ברשת אמי"ת. התוכנית התנהלה בכלל המוסדות של הרשת ונכללו בה:

- תהליך הכשרה של ההנהגה הצעירה לעיסוק בקיימות מתוך חיבור למורשת ישראל.
- ליווי ההנהגה הצעירה בהובלת פרויקטים סביבתיים וחברתיים בבתי הספר השונים.
- עריכת יום שיא לקראת סיום שנת הלימודים, בו זכו בתי הספר בעלי התוכניות המרשימות ביותר בתעודות הצטיינות. ביום זה הגישו תלמידי הרשת לנציג המשרד להגנת הסביבה עצומה בה הם מבטיחים לשמור על הסביבה בשם ולמען הדורות הבאים.

"מתחברים לזמן ולמקום" - השתלמויות גננות בתחום היהדות והסביבה - בשנה"ל תשע"א מובילה טבע עברי השתלמויות לגננות ברחבי הארץ. ראשיתה של תוכנית זו ביום עיון שנעשה לכלל גננות מחמ"ד בצפון בנושא "אמונה בסביבה" (כ-300 גננות) אותו הובילה העמותה. בעקבות יום העיון הגיעו אל טבע עברי פניות רבות להובלת השתלמויות גננות בתחום זה.

התכנית כוללת תכנים ירוקים לגן (על פי תו התקן של גן ירוק) מתוך חיבור אימננטי ללוח השנה העברי ולסביבה הפיזית של הגן, ולמעשה מציעה :

- 60 שעות השתלמות לגננות בגולן, כפיילוט לתכנית ארצית.
- 28 שעות השתלמות לגננות בגליל עליון.
- הרצאות בודדות בהשתלמויות גננות בכל הצפון (חוף כרמל, עמק המעיינות, כרמיאל, צפת, טבריה ועוד) הכוללות תכנים מתוך התכנית הכוללת.

"קיימות יהודית" - השתלמות למורי ביה"ס היסודיים - בשנה"ל תשע"א קיימה טבע עברי השתלמויות למורי יסודי הנקראת "קיימות יהודית" ועוסקת גם היא בחיבור בין יהדות וסביבה – בהתאמה לתכנים ולמבנה של בית ספר יסודי.

בתי מדרש סביבתיים למורים ולקהילות – בשנה"ל תשע"א המשיכה טבע עברי להוביל בתי מדרש סביבתיים למורים ולקהילות בתי ספר, לייעץ בנוגע לשילוב בין יהדות וסביבה במוסדות השונים ולכתוב חומרים לימודיים בתחום.

תוכניות לקראת שנת 2011 (שנה"ל תשע"ב) :

- בע"ה אנחנו מתכוננים להמשיך את השתלמויות הגננות ולהרחיבן לרחבי הארץ.
- במקביל, התחלנו לעבוד על תכנים של קיימות המתאימים ל"תרבות ישראל" – מקצוע החובה שנוסף למערכת החינוך הממלכתי השנה, כאפיק נוסף של קידום אורח חיים בר קיימא בבתי הספר.

2. שבת ברית עולם – שבת פרשת נח :

"שבת ברית עולם" (שבת נוח) הינה יוזמה שנועדה להעלות את מודעות הסביבתית בקרב הציבור היהודי בישראל וליצירת הנעה ערכית ללקיחת אחריות סביבתית-חברתית. היוזמה, שהחלה בשנת 2009 ומתחילה להתהוות כמסורת, מעודדת קהילות מזרמים ומסוגים שונים לאמץ את שבת נח כשבת של קיימות יהודית בקהילה ובבית הכנסת.

השנה, כבשנה שעברה קיבלו על עצמן קהילות רבות לעסוק בשבת פרשת נח בנושאי סביבה בלימוד ובמעשה. אצל חלק מהקהילות הפכה שבת נח למסורת ואחרות ציינו את השבת השנה בפעם הראשונה (אך לא האחרונה). כמו כן בחרו מגוון גופים חינוכיים וסביבתיים לקיים אירועים וסיורים ייחודיים סביב תאריך זה.

שבתות קהילה התקיימו השנה בכל רחבי הארץ, החל ממרחבעם שבדרום הושעיה שבצפון ועד ליונתן שבגולן

בשבתות הקהילה התקיימו שיעורים, הרצאות ופעילויות לנוער סביב נושא הקיימות בדגש יהודי. במקביל, ארגנו מספר מועצות אירועים לקהל הרחב סביב שבת נח. סיורים, הרצאות ופעילויות בתשלום התקיימו השנה על ידי מגוון גופים. שיתוף פעולה ראשון בין בינה וקהילת החברה להגנת הטבע בתל אביב הוביל לבניית סיור ייחודי בדרום תל אביב שנגע בנושאי חברה, ארכיטקטורה, טבע ונוף.

לימוד בצוותא ודברי תורה הקושרים את פרשת השבוע לנושאי חברה וסביבה אקטואליים היו מנת חלקם של בתי כנסת ומתנ"סים כאחד. במרחבעם אירחו את חיליק ארבג'יל מהקיבוץ העירוני ראשית, בהושעיה התארח הרב דב ברקוביץ וביונתן חנכו גילה קהילתית. בלטה לטובה היוזמה שהתקיימה במרכז הקהילתי פסגות בחולון של לימוד הפרשה ודיון ובתגובת האנושות הנכונה למשבר האקולוגי, כמו גם השיעור הייחודי לנשים שקיימה עפרה רויטמן בקרני שומרון וכן הדרשה המרתקת שהעביר חבר הקהילה יובל ארדון בקהילת אשל אברהם בבאר שבע - <http://www.tevaivri.org.il/Files/NoachEshelAvraham-1.pdf>.

האירוע המרכזי "לפנינו המבול":

האירוע המרכזי של שבת נח התקיים השנה ברחוב עמק רפאים בירושלים, תחת הכותרת "לפנינו המבול". האירוע, שנעשה בשיתוף עם המנהל הקהילתי "גינות העיר", התקיים במתכונת של פסטיבל רחוב ופנה אל קהל הבלוינים של ירושלים כמו גם למאות אנשים שהגיעו במיוחד מירושלים ומהאזור. במהלך הפסטיבל התקיימה תהלוכה של שחקנים המחופשים לחיות היוצאות מתיבת נח, כאשר את הצעדה הוביל שחקן המחופש לנח עצמו. בן דמותו של נח קרא לעוברים ולשבים להישמר מהמבול הבא ולשמור כדור הארץ. לסרטון המשעשע של התהלוכה - <http://www.youtube.com/watch?v=ktLVopZxPaY>

בנוסף, כלל האירוע:

- **מעגלי לימוד** - בבית הקפה בן עמי שבלב הרחוב התקיימו מעגלי לימוד בהשתתפות הרב מיכאל מלכיאור, נציגי קהילות המשלבות ערכים סביבתיים, ד"ר מיכאל כגן והרב בני לאו.
- **הופעות רחוב** - במתחם אחר של הרחוב הופיעו להקות צעירות במתכונת של הופעת רחוב. במתחם הלהקות הצעירות נעשה שימוש בלוחות סולאריים כך שכל החשמל לאירוע, כולל מערכות ההגברה, לא התחברו למערכת החשמל אלא ללוחות הסולאריים.
- **"קפה זכויות"** - בחצר המינהל הקהילתי התקיים "קפה זכויות" מתחם בשיתוף עמותת מעגלי צדק. במקום התקיימו סדנאות ושיחות בנושאי יהדות וסביבה בהנחיית מתנדבים.
- **היכרות עם ארגוני יהדות וסביבה** - מתחם נוסף ברחוב הוקדש לארגונים הפועלים בתחומי יהדות וסביבה, בהם גם אדם טבע ודין, בית המדרש אלול, החברה להגנת הטבע, פעילי רמות למען הסביבה ועוד.

כדאי מאוד לראות את הסרטון של האירוע -

<http://www.youtube.com/watch?v=6NvT5PpTfjE>

תוכניות לקראת שנת 2011 : בע"ה נרחיב את היוזמה ולצד אירוע מרכזי בירושלים ננסה ליצר אירוע נוסף באזור מרכז הארץ (רחובות או פתח תקווה).

3. תוכניות קהילתיות סביבתיות

טבע עברי מקיימת תוכניות קהילתיות בדגש סביבה המיועדות למגזרים שונים בישראל. התוכניות עוסקות בפנים שונות של קידום אחריות סביבתית יהודית, בבחינת לימוד המוביל לידי מעשה.

בשנת 2010 קיימה העמותה שלוש תוכניות:

- א. **תוכנית "זהות יהודית, צדק חברתי וקיימות בקהילה" למנהלי מתנ"סים** – בשיתוף אגף "ארץ סביבה ומורשת" ואגף "התחדשות יהודית" של חברת המתנ"סים- התוכנית נועדה לבנות מנהיגות קהילתית במתנ"ס הפועלת מתוך חיבור לזהותה היהודית ומקדמת ערכים של צדק חברתי וקיימות בקהילה.
- ב. **תוכנית למובילים שכונתיים ואזוריים בתחום הסביבה** – בשיתוף עם בית מדרש אלול והחלה"ט ירושלים – קבוצת לימוד הדנה בתכנים יהודיים ופילוסופים הנוגעים לקיימות עירונית, ומתנסה בתחום ברחבי העיר ירושלים.
- ג. **הקמת רשת פעילים סביבתיים-קהילתיים בשומרון** – בשיתוף איגוד ערים לאיכות סביבה יהודה ושומרון – תוכנית לפעילי סביבה בשומרון שכללה רישות, מתן כלים לעשייה בפועל, פיתוח שיח יהודי בנושאי סביבה והיכרות עם הגופים הממלכתיים עמם אפשר לעבוד בתחום זה.

תוכניות לקראת שנת 2011 : בשנת 2011 אנחנו מתכוונים להפעיל שתי תוכניות:

- א. **"מזון למחשבה"** – תוכנית שכבר התחילה, בשיתוף "זנגביל" – קהילה צמחונית לירושלים. התוכנית כוללת סדרת מפגשים בנושא יהדות, אתיקה ומזון. התוכנית נפתחה במסגרת פסטיבל גוונים שהתקיים בחנוכה בירושלים, בערב עם הכותרת "לא על הסופגניה לבדה". לערב זה, בהשתתפות הרב בני לאו הגיעו למעלה מ-70 משתתפים. התוכנית נפתחה רשמית בסוף דצמבר וכבר קיבלנו בקשות לקיים את התוכנית ברחבי הארץ.
- ב. **תוכנית למובילים שינוי סביבתי-חברתי בקהילה** בשיתוף שדמות. תוכנית זו כרגע נמצאת בבנייה וכנראה תתקיים במקביל בשכונה הדר בחיפה ובמגדל העמק.

4. בית כנסת ירוק וקהילה ירוקה

טבע עברי סימן לעצמו למטרה לקדם את תחום הקיימות בבתי הכנסת. בשנת 2010 ביצענו שורה של פעולות בנושא זה:

- א. פרסום נייר העמדה של הרב יובל שרלו, חבר הועד המנהל של העמותה בנושא בית כנסת ירוק. פרסום הנייר עורר סערה תקשורתית דווקא בכלי התקשורת שאינם דתיים, וכללו ראיון של הרב יובל בתוכנית הטלוויזיה "לונדון וקירשנבאום", כתבת שער אחורי במעריב ושלל ראיונות ברדיו וברשת האינטרנט.
- ב. מפגש עם המשתתפים בתוכנית "תרגישו בבית" של ארגון מפעלות ורבני צהר, ומתן כלים לרבנים ולרכזים לפעילויות בתחום הקיימות היהודית סביב טו בשבט.

ג. הוצאת קול קורא משותף עם איגוד ערים שומרון בדבר הובלת "קידוש אקולוגי" בבתי הכנסת סביב פרשת נח.

תוכניות לקראת שנת 2011: בע"ה בשנה זו ננסה ללוות מספר בתי כנסת בתהליך "יירוק" כפיילוט לנושא. כמו כן אנו מקווים להמשיך לפעול עם חברי תוכנית "תרגישו בבית" (שני רבנים כבר יצרו קשר לתחילת פעילות משותפת), ולמצוא דרכים נוספות לקדם את הנושא.

5. כנס "קיימות ישראלית"

כנס "קיימות ישראלית" הינו הכנס השנתי של עמותת "טבע עברי". הכנס, עסק השנה בנושא **"בין קהילה למקום"** – דהיינו בקשר בין הקהילה לסביבתה הפיסית.

לכנס הגיעו כ-150 משתתפים, כולם פעילים מרכזיים בקהילות מרחבי הארץ. במהלך הכנס נערכו מעגלי לימוד של הנושא "חן המקום על יושביו", שוק "רעיונות טובים למימוש בקהילה" ומעגלי שיתוף בנושא אתגרים ודילמות בתחום קידום ערכי קיימות בקהילה. הכנס הסתיים בקבלת שבת מוסיקלית בשיתוף יהושע אנגלמן ובית תפילה ישראלי.

תוכניות לקראת שנת 2011: הכנס של שנת 2011 עתיד לעסוק בנושא **"חינוך סביבתי יהודי"** ולדון בדגמים של קידום תחום זה.

6. פרסומים

אינטרנט:

- **מאגר מידע ומרכז למידה מקוון – טבע עברי www.tevaivri.org.il** הינו מאגר המידע המקוון העיקרי הקיים בשפה העברית בנושא החיבור בין יהדות וסביבה. מאגר המידע מכיל מאמרים, דפי לימוד לחברות, פעילויות לגילאים ולמגזרים שונים בחברה, מידע על אנשי מקצוע בתחום ועוד. בימים אלו, הודות לתמיכת המשרד להגנת הסביבה, אנו **משדרגים את האתר** כולו הן ויזואלית והן באמצעות **הפקת "חבילות תוכן"** לחגי ישראל, לטקסי חיים ולנושאים סביבתיים ויהודיים שונים. מיכל ברגמן מובילה את תהליך שדרוג האתר. "חבילות התוכן" כוללות: מקורות, דפי לימוד, שיעורים מובנים לגילאים שונים ורעיונות לעשייה בשטח.
- **"דעת המקום"** - העלון המקוון שלנו **"דעת המקום"** ממשיך לצאת בכל ראש חודש ולהעלות חומרים מתחום היהדות והסביבה לרשת.
- **השתתפות באתר מדרשת** - הדס ילינק כתבה בשם העמותה מגוון תכנים לאתר **מדרשת**, האתר של רשת בתי המדרש. כרגע "הדעות וסביבה" או "קיימות" הינם נושאים מרכזיים באתר.
- **אתר Jewcology** - "טבע עברי" היא אחת היוזמות של אתר **Jewcology** – אתר שיתוף תכנים בנושא יהדות וסביבה. קרן, מנהלת גיוס המשאבים שלנו, כותבת באתר בלוג קבוע, ואנחנו אחראים על כלל התכנים בעברית המועלים לאתר.

תקשורת:

- **"שבת קיימא" במוסף "שבת" של מקור ראשון** - המדור הקבוע **"שבת קיימא"** המשיך לצאת לאורך השנה בכל רבעון. המדור של חנוכה עסק בנושא תרבות הצריכה במגזר הדתי ועורר הדים רבים.
- **מאמרי דעה** - מאמרי דעה של חברי העמותה מתפרסמים מעת לעת באתרי האינטרנט, כגון YNET וכיפה.
- **"פרשה בסביבה"** - עינט מתראיינת על בסיס קבוע לרדיו 99 למדור **"פרשה בסביבה"**.

חברות וספרים:

- **זמירון לשבת** - השנה הוצאנו זמירון לשבת בשם **"אהבת עולם"**, לקראת כנס קיימות ישראלי. הזמנות לזמירון עדיין ממשיכות להגיע והוא נמכר לקהילות, מכינות קדם צבאיות ולכל דורש.
- **חוברת "קהילה בסביבה"** - כמו כן אנו עמלים בימים אלו עם חברת המתנ"סים על הוצאת חוברת **"קהילה בסביבה"** שתיתן לקהילות רעיונות ללימוד ומעשה סביב שלושה "רגלים סביבתיים" – שבת נח, ט"ו בשבט, ופרשת "בהר".

- **חברת ט"ו בשבט - את החומרים לט"ו בשבט שנכתבו על ידי חברי העמותה ערכנו בצורת חוברת העתידה לצאת לאור בשיתוף משרד החקלאות.**

תוכניות לקראת שנת 2011: לצד המשך כלל הפעילות התקשורתית, אנו מקווים להעלות את האתר החדש לאוויר בסביבות חודש פברואר 2011. חבילות התוכן ימשיכו להבנות לאורך השנה כולה, לקראת כל חג וחג. בע"ה נוציא את שתי החוברות האמורות כאן לקראת ט"ו בשבט ולקראת פסח וספירת העומר.

7. ישראל - תפוצות

במהלך השנה יצרה טבע עברי מספר שיתופי פעולה אסטרטגים בתחום זה:

- **יוזמת שיח** – יוזמה משותפת למעגלי צדק ולחזון (ארגון סביבה יהודי בארה"ב) - יצירת רשת מנהיגות סביבתית-חברתית המשותפת לישראל ולתפוצות במסגרת סדרת כנסים בארץ ובחו"ל. טבע עברי הינה חלק מוועדת ההיגוי של היוזמה.
- **Jewcology** – רשת חברתית ושיתופי מידע בין מחנכים יהודים סביבתיים ברחבי העולם. טבע עברי הינה אחת מיוזמות הפרוייקט, מפעילה בו בלוג קבוע ומכניסה אליו תכנים בעבירת. כמו כן "טבע עברי" ו"כנפי נשרים" (ארגון סביבה אורתודוקסי היושב בארה"ב) שותפים בכתיבת חבילת חומרים בסיסית בתחום. את החומרים כותב יונתן נראל, חבר העמותה.
- **שותפות 2000** – טבע עברי מעבירה השנה סמינר בן שבוע למורי קריית ביאליק ובוקה רטון (פלורידה) שיתקיים בישראל, כהמשך לסמינר דומה שהתקיים בפלורידה במהלך חג החנוכה.

תוכניות לקראת שנת 2011 – בשנת 2011 אנחנו מתעתדים אי"ה להגביר את השיח עם יהדות התפוצות סביב נושא הקיימות. כמו כן התחלנו מגעים עם **מגבית בריטניה** ועם **תגלית** לגבי פעילות משותפת בתחום, ואנו ממשיכים את המגעים עם **השותפויות** השונות.